

bulteno

de Esperantista Klubo en Prago kaj Brno

1 - 1996 ♦ Periodický zpravodaj esperantských klubů

Prezident Václav Havel přijal záštitu nad 81. Světovým kongresem esperanta

Ve dnech 20. - 28. července 1996 se v Kongresovém centru v Praze uskuteční 81. Světový kongres esperanta na téma „Kultura - hodnota nebo zboží?“. Očekává se až pět tisíc účastníků z celého světa. Denně se uskuteční série přednášek, výletů a návštěv muzeí a galerií, příležitost seznámit mezinárodní publikum s českou kulturou a historií pomocí mezinárodního jazyka, esperanta. Předcházející světový kongres esperanta v naší zemi se konal v roce 1921 v Praze na Žofině. Totalitní režimy esperantu nepřály a další kongres nepřipustily. V roce 1992 u příležitosti 400. výročí narození J. A. Komenského, velkého propagátora myšlenky mezinárodní řeči (v díle Panglottia), se začal kongres připravovat, avšak nestabilní ekonomická situace u nás (hotely, letiště a cestovní kanceláře nebyly ochotny předem dohodnout ceny) vedla k přeložení kongresu na poslední chvíli do Vídně. Po dalších kongresech ve španělské Valencii (1993), jihokorejském Soulu (1994) a finském Tampere (1995) tato významná mezinárodní událost přichází letos konečně do Prahy. V prosinci 1995 jsme obdrželi zprávu, že prezident republiky Václav Havel převzal nad kongresem záštitu.

Umberto Eco ve svém díle „Hledání dokonalého jazyka“ napsal: „Lidé pojmají esperanto jako mezinárodní jazyk. Neznají nic z jeho idealistického elánu, který jej oživuje. Byl jsem okouzlen životopisem Zamenhova. Měli by se více seznámit s touto stránkou věci.“

Známé vydavatelství v Paříži vydalo francouzsky velké dílo o neobyčejných osudech autora esperanta Dr. L.L. Zamenliofo „L'homme, qui a défié Babel“ (Člověk, který vyhlásil boj Babylonu). Autoři 400 stránkového díla jsou René Centassi a Henri Masson. Připravují se překlady do dalších jazyků.

Mezinárodní radikální strana, která má ve svém programu mimo jiné i snahu o přijetí esperanta jako oficiálního mezinárodního jazyka, získala v Organizaci spojených národů místo pro poradní styky v nejvyšší kategorii. Členové nejvyšší kategorie mají právo předkládat valnému shromáždění OSN dokumenty pro vládní delegáty, předkládat návrhy jednacího pořádku a rezolucí.

Desetijazyčnou příručku o politice, ekonomii, ekologii a kultuře v esperantu, angličtině, čínštině, francouzštině, němčině, španělštině, japonštině, holandštině, portugalské a ruštině vydal Flanderský esperantský svaz, autorem je redaktor velké mezinárodní revue v esperantu MONATO, St. Maul.

Mezinárodní akademie věd (AIS) v San Marinu, která používá esperanto pod názvem ILo (Intemacia Lingvo) jako jazyk vědy, oslavila v loňském roce desáté výročí vzniku. V roce 1985 bylo založení akademie oficiálně potvrzeno italským ministrem školství. Dnes v akademii pracuje přes 250 vědců z 50 zemí, mezi jejími členy je také prof. Dr. R. Selten, který v roce 1995 obdržel Nobelovu cenu za ekonomii. V roce 1996 připravuje akademie studijní konferenci v Nitře, San Marinu a v Praze.

Desáté výročí vzniku oslaví letos také Mezinárodní vědecká akademie Comenius, kterou ve švédské Uppsale založili vědci - esperantisté dne 4. dubna 1986. Práce akademie jsou vydávány knižně pod názvem *Aktoj de Akademio Comenius* (Akta Akademie Comenius).

V esperantském překladu W. Aulda právě vyšel román R. R. Tolkiena *La kunularo de la ringo* (Společenstvo prstenu), 544 stran, cena (UEA) 48 guldenů, v soukromém nakladatelství v Jekaterinburgu. Stejně nakladatelství nedávno vydalo esperantsky rovněž romány *Krimo kaj puno* (Zločin a trest) F. M. Dostojevského a *La Majstro kaj Margareta* (Mistr a Markéta) M. A. Bulgakova.

V Praze se uskuteční i Světový kongres nevidomých esperantistů, který plánuje návštěvu Slepeckého muzea v Brně (Chaloupkova 7, 612 00 Brno, tel. 412 404 19). Muzeum používá esperanto jako jeden z jazyků v záhlaví svých dopisů a ve spolupráci s našim klubem připravuje esperantskou brožurku o práci pro nevidomé.

Podle esperantské novely spisovatele Miyazawa Kenziho daly japonské železnice své severojaponské lince čestný název *Ŝanĝolinio Galaksia*. Společnost instalovala v každé stanici tabulku s názvem v japonštině a esperantu.

Lidová vláda v Henanu (Čína) oprávnila užívání esperanta jako jednoho z cizích jazyků ve zkouškách pro dosažení funkce se středním nebo vyšším titulem.

Právě vyšla moderní učebnice esperanta *Esperantem za tri měsíce* s přitažlivou grafickou úpravou. Autoři: Petr a Stáňa Chrdlovi, cena 62 Kč, 160 stran.

Celou jednu stranu velkého formátu věnovalo pojednání o esperantu ve svém říjnovém čísle nejvýznamnější evropské periodikum **Le Figaro Littéraire** (příloha slavného časopisu Figaro). V podtitulu je uvedeno: „Tento světový jazyk je jednoduchý, každému přístupný a vrcholně přizpůsobený ideálu, kterému slouží“. Všechny články jsou velmi objektivní a spočívají na zprávách čerpaných z děl např. P. Jantona, Umberta Eca, Cl. Hagého a jiných lingvistů.

Nová kazeta v esperantu. Osmnáct slavných světových melodií nazpíváno v esperantu. Soprán zpívala operní pěvkyně Národního divadla v Praze Kateřina Kudlíková a baryton operní pěvec Městského divadla v Ústí nad Labem Miroslav Smyčka. Možno objednat u agentury KAVA-PECH, Anglická 878, 252 29 Dobřichovice, která také vydává vědeckou literaturu i beletrii, pořádá kolokvia a semináře, zabývá se pedagogickou činností, poskytuje služby i jako cestovní kancelář. Publikace vydává v češtině, esperantu, angličtině, němčině a dalších jazycích.

V Berlíně se ustavil sjezdový výbor, který spolu s Německým esperantským svazem oficiálně pozve Světový esperantský kongres na rok 1999 do Berlína.

Se smutkem v srdci vzpomínáme

Dne 6. prosince 1995 zemřel ve věku 91 let pan Josef Vondroušek, čestný člen Světového esperantského svazu a Českého esperantské svazu, překladatel české literatury do esperanta: poslední dvě vydané práce jsou *Mililo kontraŭ salamandroj* (Válka s Mloky, 1994) od Karla Čapka a *Propra biografio de Karolo la IV-a* (Vlastní životopis Karla IV.) V rukopisech zatím zůstal Jirotkův *Saturnin*, *Naŭ fabeloj* (Devatero pohádek) Karla Čapka a řada dalších děl. Byl také čestným předsedou Klubu esperantistů v Brně, pro který až do poslední chvíle připravoval program i bulletin. I toto číslo je z poloviny jeho dílem. Ač patřil k nejstarším občanům města, byl stále duševně i tělesně čilý (málokdo mu hádal víc než sedmdesát), a to do posledních dnů, takže jeho odchod všechny překvapil. Následuje jeho poslední dílo, přenáška o L. L. Zamenhofovi:

Antaŭ 136 jaroj, precize la 15.12.1859, naskiĝis homo, kiu vivas kaj plu vivos en sia verko, kiun lia genio donacis al la homaro, kiu vivas en la abunda daŭre kreskanta tutmonda literaturo, en la gazetaro, revuoj, sur ondoj de radio, en kongresoj kaj konferencoj, eĉ en familioj de multaj kaj multaj miloj da personoj, alportante ĉiam iom da bonvolemo de la nobla homo. Jam pli ol mil urboj en la tuta mondo havas stratojn, placojn, parkojn, monumentojn, kiuj honoras la nomon de la aŭtoro de Esperanto, tamen la plej grandan kaj belan monumenton starigis al si Zamenhof mem per sia verko.

Zamenhof naskiĝis en medio modesta, humila, sed per sia verko li fariĝis personeco de la tutmonda formato.

Oni demandas: En kio konsistas la grandeco de Zamenhof?

La j. 1887 estas grava en la historio de la Internacia Lingvo. Tiujare, la 26.7., aperis la unua lernolibro de Esperanto sub pseŭdonomo d-ro Esperanto. La 40-paĝa libreto, rezulto de multjara laboro (entute 10-11 jaroj) konsistis el antaŭparolo, gramatiko, ekzercaro, vortaro, plue el kelkaj tekstoj kaj poemoj. La vortaro havis iom pli ol 900 radikojn, el kiuj per sistemo de prefiksoj kaj sufiksoj eblis derivi ĉ 10.000 vortojn, kio por la nova lingvo estis bonega. Komparu la nunajn 18.000 radikojn, el kiuj eblas fari pli ol 300.000 vortojn. Esperanto ekzistas 108 jarojn, sed dum tiu tempo ĝi akiris staton, por kiuj naciaj lingvoj bezonis jarcentojn.

Gravas, ke en ĉi tiu nova lingvo la aŭtoro verkis unuajn poemojn de delikata ritmo kaj harmonio, tial Esperanto estas dekomence ligita kun poezio. El ĉi tiu malgranda semo elkreskis dumtempe fortika arbo kun profundaj radikoj kaj larĝa branĉaro. Do malgraŭ ĉiuj obslakloj, antaŭjuĝoj, malpermesoj, persekutoj, malgraŭ krizoj kaj du mondmililoj Esperanto penetris en ĉiujn partojn de la mondo, en ĉiujn sociajn tavolojn, konstante evoluante kaj ĝi iĝis lingvo vivanta, jam tute natura, ne helpa, ne artefarita, sed lingvo internacia, instrumento de pensado kaj komunikado.

Post E. pluaj aliaj strebis, ĉu pro persona gloramo aŭ pro nekomprenemo de la problemo malkovri jam malkovritan Amerikon. Kelkaj projektoj devenis de rekonataj lingvistoj kaj kun aprobo de famaj nomoj, ili ankaŭ kaŭzis iom da konfuzo, sed ili restis nur projektoj kaj fiaskis. Al Esperanto dediĉis esperantisloj maksimuman zorgon, tiel ke ĝi taŭgas por kiu ajn fako de la kulturo. Esperanto venkis pli ol 900 projektojn kaj iĝis lingvo tute senkonkurenca; kiam oni traktas problemon de Internacia Lingvo, do nur Esperanto estas rekonata. Z. okupiĝis pri Internacia Lingvo de siaj plej junaj jaroj. Li sciis, ke lingvo estas socia fenomeno, ĝi devas kontentigi ĉiujn bezonojn de esprimado de ĉiu homgrupo. T.e. ĝi ne povas esti limigita nur al scienco aŭ al kiu ajn speciala fako, sed ĝi devas rilati al ĉiuj homaj aktivecoj. Zamenhof ĉion funde pripensis, la lingvon li elprovis per ekzaktaj tradukoj por liberigi ĝin de balastaj absurdaĵoj. La celo estis: plena lingvo, efektive internacia laŭ strukturo kaj maksimume facila. Tial ĝi havas fonetikan ortografion. Esperanto iĝis propraĵo de la internacia kolektivo, ĉu membro de tiu kolektivo sentas ĝin kiel sian propran lingvon.

La nova lernolibro, kiun Zamenhof dissendis al miloj da adresoj, kaŭzis grandan entuziasmon, aprobojn, laŭdojn. Sed ankaŭ ne ĉiuj estis kontentaj kun la tiama formo de la lingvo kaj proponis ŝanĝojn. Zamenhof zorge kaj tute demokrate atentis ĉiujn, kolektis ĉiujn proponojn, kaj komencis ilin publikigadi en revuo Esperantisto. Sed, li opiniis, se vi volas havi reformojn, havu ilin, kaj la liston de proponoj draste kompletigis per la propraj proponoj. Tion esperantistoj ektimis, rifuzis per 2 balotadoj ĉiujn ŝanĝojn kaj deziris, ke Esperanto restu en sia origina formo. Tiel finiĝis la sterila tempo de lingvaj bataloj kaj la literaturo komencis kreski. Esperanto ricevis dote d-ron Zamenhof kiel lingviston, filozofon, scienciston, verkiston, poeton, humaniston. Sed por Zamenhof la Internacia Lingvo ne estis celo por si mem, sed unu el rimedoj por forigi miskomprenojn, malamon, ĵaluzon, diskriminaciojn. Zamenhof vivis en medio plurlingva, saturita de reciprokaj intergentaj antagonismoj, per Lingvo Internacia li volis atingi reciprokajn konfidon, respekton, demokration inter lingvo, forigi lingvajn kaj kulturajn subpremadojn.

Zamenhof multe tradukis. La tradukoj prezentas en lia verkaro la plej ampleksan parton, la plej gravan. Lia unua traduko estis La Batalo de I' vivo de Dickens, sed vere ŝtorman akcepton senkomparan admiron atingis Hamleto de Shakespeare. Sekvis La Revizoro de Gogol, La Rabistoj de Schiller, Ifigenio en Taŭrido de Goethe, Rabeno de Baharah de Heine, Marta de Orzesko, La

Malnova Testamento, La Proverbaro, Fabeloj de Andersen... Kongresaj paroladoj, Vortoj de Zamenhof.

La tradukoj helpis al ellaboro de la lingvo, stilo, provizis ĝin per vortkonstruoj, proverboj, metaforoj. Zamenhof mem estis modesta, pacama, pedante ordema, timema antaŭ la publiko, kontraŭ oficialaj ceremonioj, klopodanta ĉiam mildigi konfliktojn, denaske ĝentila kaj alte sentema por justeco. Komence mi diris, ke Zamenhof verkis poemojn admiratajn, laŭdegatajn. Sed lia plej granda poemo estas Esperanto mem. Zamenhof enspiris en la lingvon koron kaj animon, spiriton de humanismo, kiu fortigis la solidarecon inter esperantistoj, kontribuis al reciproka respektado kaj tiel ligis ĝin kaj ilin kun la grandaj idealoj de la homaro.

Zamenhof konfidis, donacis la lingvon al la tuta mondo. Tial super Esperanto laboris kaj plu ĝin konstruis poetoj kaj sennombraj uzantoj de la tuta mondo. Zamenhof dediĉis al la nuna lingvo maksimuman penadon, tial Esperanto estas rezulto de komuna laboro de la tuta mondo.

Privat skribis pri Zamenhof: li vivis bonkore, pure, modeste, helpeme, mirinde pacienca, ĉiam simpatie aŭskultis aliajn homojn, eĉ tedajn. Ĝis la morto li vivis tre modeste, tre malriĉe. Granda li estis publike, granda private. Lia verko restis, ne peros, daŭre flore ĝi vivos.

-jv-

Publikace *Nebezpečí tropických nemocí od Rüdiger Sachse* upozorňuje na nejčastější onemocnění, která člověka překvapují při cestování do zahraničí (cestovatelský průjem, tyfus a paratyfus, cholera, AIDS, Hepatitida A, žlutá zimnice, malárie). Brožurka byla přeložena z esperanta a vydala ji agentura KAVA-PECH.

Na ostrově Vancouver leží údolí Carmanah, s prastarým lesem, který se stal miláčkem Kanady. Toto území nyní bylo vyhlášeno jako kanadský národní park. Dříve než k tomu došlo, mamutí dřevařská finna Mc Millen - Bloedel, bez ohledu na protesty obyvatelstva, plánovala vykácení zdejších staletých lesních velikanů. Pak někdo z lidí přišel s nápadem vykoupit a adoptovat ty stromy, každý za poplatek \$ 50 - a tak se stalo. Údolí bylo zachráněno. Adoptivní "rodiče" měli právo své stromy pojmenovat. A jeden z nich dostal jméno ESPERANTO! Tento příběh s dobrým koncem nám napsala z Kanady paní Olga du Temple.

Programo de kunvenoj de Esperantista Klubo en Praha

MARTO

4. 3. Esperantaj gramatiko kaj poezio	- Seemannová
11. 3. De alhemio al moderna hemio de medikamentoj	- Ing. Pluhař
18. 3. Vespero de kuriozaĵoj	- Mařík
25. 3. El la historio de Prago	- Patera

APRILLO

1. 4. Esperantaj gramatiko kaj poezio	- Seemannová
15. 4. Komuna kantado	- Maudrová
22. 4. El la historio de Rokycany-regiono	- Mráz
29. 4. Konversacia rondeto	- Patera

MAJO

6. 5. Esperantaj gramatiko kaj poezio	- Seemannová
13. 5. Kulturaj tradicioj de la regiono Rokycany	- Mráz
20. 5. El la historio de Prago	- Patera
27. 5. Konversacia rondeto	- Patera

JUNIO

3. 6. Esperantaj gramatiko kaj poezio.	- Seemannová
10. 6. Pri la Bohemia-moravia montetaro	- Mráz
17. 6. Komuna kantado	- Maudrová
24. 6. Konversacia rondeto	- Patera

La regulaj kunvenoj de la klubo okazas ĉiulunde (escepte de festotagoj) en la Kunveno de pensiuloj en Praha-Smíchov, Nádražní ul. 52, inter la 18.00 kaj 20.00 horo.

Alvoko al pragaj esperantistoj

Kiu el la pragaj geesperantistoj havas eblecon gastigi eksterlanda(j)n esperantisto(j)n dum la semajno de la Universala Kongreso, t. e. inter la 19-a kaj 27-a de junio 1996, tiu informu la komitaton de la klubo aŭ lunde dum la regulaj kunvenoj, aŭ perletere al nia adreso: Klub esperantistů, pošt. schránka 1069, 111 21 Praha 1.

Temas precipe pri loĝado (dormado en aparta ĉambro), ĉar manĝadon prizorgos por si la kongresanoj mem. Estas ebleco de reciproka gastigado (iuj eksterlandanoj havas je dispono domon aŭ ĉambrojn en montaroj aŭ apud maro)!

Helpu al eksterlandaj geesperantistoj!

Eksterlandaj vizitantoj de la Praga klubo

La lundajn kunvenojn de la Esperantista Klubo en Praha ofte vizitas eksterlandaj geesperantistoj, kiuj per siaj rakontadoj riĉigas kaj variigas la kunvenojn. La pragaj esperantistoj havas bonan eblecon ne nur aŭskulti eksterlandanojn, sed rekte demandi ilin kaj konversacii kun ili.

Inter la trideko da eksterlandanoj, kiuj pasintjare vizitis nian klubon, ni menciuj la plej gravajn kaj malproksimajn. Vizitis nian klubon ekz. s-anino Sue Hardy el Anglujo, kiu informis nin pri la Kristadelfianoj (Intemacia Biblio-Misio), s-anino Angela Bode el Germanio, Daniela Stefanov el Belgrado, K. Geloza kaj A. Silombra el Italujo, la ĉefdelegito de Usono William R. Harmon kun sia edzino Lucille, la eksa vicprezidanto de UEA D-ro U. Lins el Germanio, la funkciuloj de UEA Atilio O. Rojas el Argentino kaj Ing. Ch. Darbellay el Gennanio, Alfredo Petrov el Cochabamba en Bolivio, s-anino Sarah Schotsmans el Belgio, la sekretario de TEJO Jeroen Balkenende el Nederlando, kiu rakontis pri la aktivecoj de TEJO kaj kiu surprizis nin per sia ĉeĥlingva konversaciado. Kompreneble s-anon Medvedev el Moskvo ni ne plu opinias eksterlanda gasto, ankaŭ la vizitantoj el Slovakio, inter ili Ing. M. Feifičová, estas kvazaŭ „la niaj“. Tre ĝojigis nin per siaj kelkaj vizitoj Jan J. Neumann el San Diego en Usono, la iama estro de la Esperanto-junularo en Praha.

Ni esperas, ke kun ĉiuj ni renkontiĝos ĉi-jare dum la Universala Kongreso kaj ke multaj aliaj, ne nur la kongresanoj, vizitos nian klubon.

pat.-

Programo de la Klubo de esperantistoj en Brno

MARTO

6. 3. Malliberejoj iam kaj nim	- Fr. Horáček
13. 3. Universala Kongreso en Prago 1996	- Věra Podhradská
20. 3. La unua printempa tago	- RNDr. E. Wohlgemuth
27. 3. Blindula muzeo en nia urbo	- Mir. Malovec

APRILIO

3. 4. Paska vespero (kun tombolo)	- M. Lorková
10. 4. Lingva kvizo	- Mge. Z. Hršel

17. 4. Pri valoroj de Esperanto

- F. Horáček

24. 4. Kio interesas eksterlandanojn en Prago

- L. Huf (Ivanovice na Hané)

KURZ ESPERANTA pro začátečníky probíhá od 17.30 na Starobrněnské 15 (klubovna MÚBrno střed). Kurzovné za 12 lekcí po 2 vyučovacích hodinách stojí 360 Kč, pro studenty a důchodce 180 Kč. Písemné přihlášky přijímá Klub esperantistů, pošt. příhr. 154 657 54 Brno, nebo osobně každou středu od 18 do 20 hod. na Starobrněnské 15 (zvonek u vchodu).

Klub esperantistů v Brně
poštovní příhrádka 154
657 54 Brno 2

ESPERANTO PRAHA
poštovní příhrádka 1069
11121 Praha 1

Komuna informilo de E-kluboj. Aperas kvarfoje jaré.
Periodikum pro členy esperantských klubů v Praze a v Brně.

bulteno

Podávání novinových zásilek Výplatné

povoleno JmŘS Brno, hrazeno v hotovosti

č. j. P/3 - 2982u pošty Brno 2

ze dne 7. 3. 1990